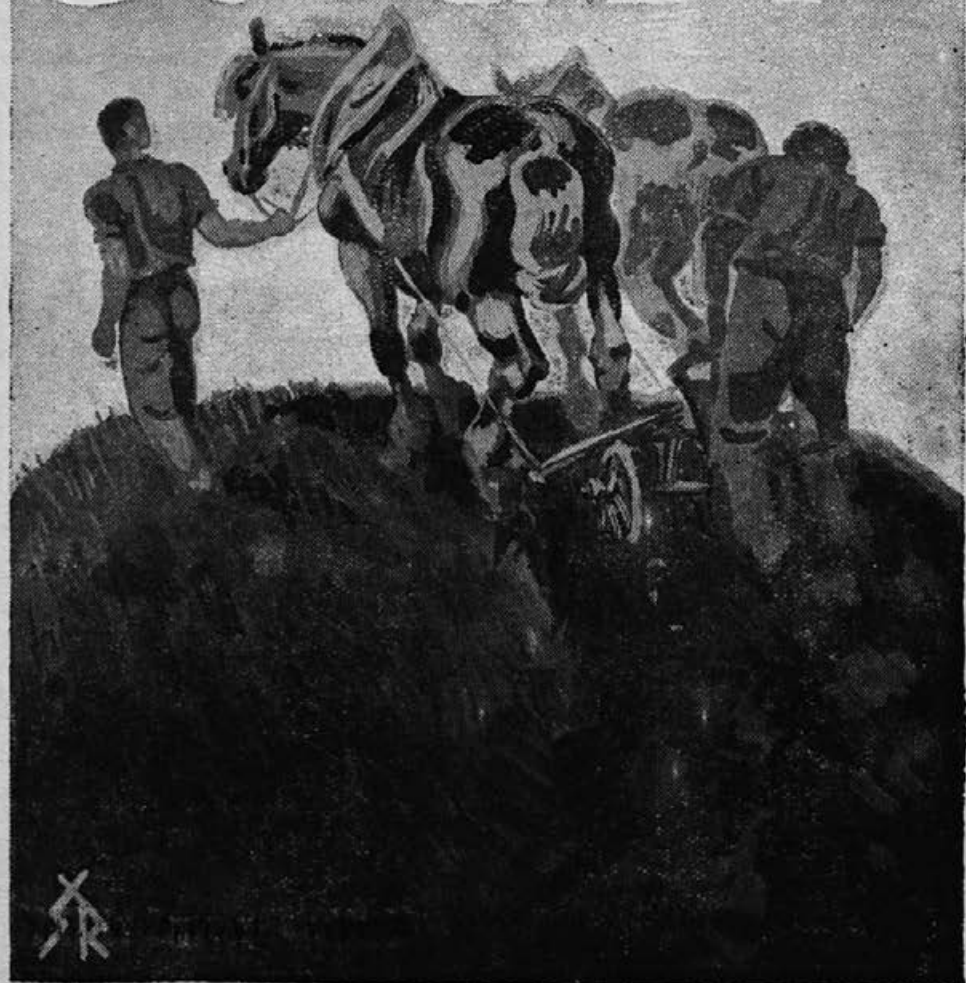

GRUDA

Mesečnik za kmetsko prosveto

XIV.

April

4.

V S E B I N A

Ivan Albreht: Mati pravi (pesem). — Jernej Dolinar: Mladina — materi. — Nova priznanja »Grudi«. — Ivan Kronovšek: Skrb za lastno streho. — Slovenska kmetska mladina na delu. — Rudolf Mohar: Na plan (pesem). — Andrej Hrastar: Zgodovina nam priča. — Kmetski oder. — R. Š.: Skrivnosti divjega petelina. — Ivan Albreht: Pomladna budnica (pesem). — Svetovna opazovalnica. — Razlaga tujih besed. — Izidor Korobač: Kriza v besedah in dejanjih... — Kmetska žena in dekle. — B. Š.: Zdravljenje — brez zdravnika. — Odmevi iz naših vasi. — Za prosti čas.

Mesečnik za kmetsko prosveto / Izhaja vsak mesec / Celoletna naročnina *Din* 25.—, za člane Društev kmetskih fantov in deklet, za katere pobere in skupno vplača naročnino društvo, kjer so včlanjeni, *Din* 20.— / Posamezna številka *Din* 2.50 / Rokopisov ne vračamo / Vse, kar se tiče uredništva, pošiljajte na naslov: UREDNIŠTVO »Grude«, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 1 / UPRAVA je v Ljubljani, Tavčarjeva ulica, kamor pošiljajte naročnino, oglase in reklamacije (pritožbe)

Izdaja Zveza kmetskih fantov in deklet; za uredništvo odgovarja Ivan Albreht, oba v Ljubljani
Tiska Tiskarna Slatnar, d. z. o. z. (Vodnik in Knez) v Kamniku

„Gruda“ odgovarja svojim čitateljicam

● *Kakšno knjigo iz gospodinjstva naj si kupim?* — Minka V. —

Slovenci imamo veliko število kuharskih knjig, kakor tudi gospodinjstev, vendar pa so skoraj vse za današnje težke denarne razmere mnogo predrage. Manjka pa nam praktične in cenene kuharsko-gospodinjstvene knjige, ki bi si jo lahko kupila tudi naša kmetska dekleta in žene.

Dobra knjiga izključno iz gospodinjstva je »Gospodinjstvo« od Štefanije Humek, vendar pa jo lahko kupiš le pri njej v Ljubljani. Stane okrog 25.— Din. Knjiga z različnimi kuharskimi recepti pa je »Slovenska kuharica«, od s. Felicite Kalinšek, vendar pa stane 160 Din. Slična je tudi »Kuharica« od M. Remeč, stane pa 40 Din. Poleg teh je še mnogo manjših brošuric, ki stanejo od 6—15 Din in si jih lahko kupiš v raznih knjigarnah.

● *Kako ravnajmo s človekom, ki ga večkrat meče božjast.* — Režika T. — Božjast je težka živčna bolezen. Človek, ki trpi na njej, ne bi smel biti nikdar brez nadzorstva. Napad ga lahko zadene kjerkoli. Če je blizu ognja, lahko

pade vanj in se opeče ali pa celo zgori. Če je ob vodi, je možnost, da pade vanjo. Prav tako je mogoče, da se lahko utopi v najmanjši mlaki vode, če pade z obrazom vanjo. Kogar meče božjast (epilepsija), je v času napada nezavesten, oči ima izbuljene, na usta sillijo pene, je zelo nemiren, si grize ustnice in jezik, se zvija po tleh in brea okrog sebe. Bolezni mu ob napadu ne moremo olajšati, pomagamo mu lahko edino v toliko, da preprečimo telesne poškodbe. Pod glavo mu deni kaj mehkega, kar je pač pri roki, da si bolnik ne poškoduje glave. Med zobe mu vtakni tanko leseno paličico ali pa kos lesa, da si ne razgrize jezika. Ko ga tako zavaruješ, mirno počakaj, da pride nesrečnež k zavesti. — Dogaja se, da ljudje takemu človeku razklepajo prste, ki jih ima krčevito stisnjene v pest, misleč, da mu bodo s tem pomagali. Ker bolnik po napadu sam razklene roke, mislijo, da bo napad ponehal, če mu bodo s silo odprli pesti. To je popolnoma napačno in tega nikdar ne delaj, ker mu ni s tem prav nič pomagano, kvečjemu mu poškodujemo roke, če mu jih s silo vlečemo narazen.

GRUDA

MESEČNIK ZA KMETSKO PROSVETO

4.

APRIL 1937.

XIV.

Ivan Albreht:

Mati pravi

Ljubezen, ki sem kdaj jo vžila,
dobroto, ki sem jo prejela,
lepoto, ki mi je cvetela,
vse rodu mlademu sem poklonila.

Prav nič ne terjam nikdar zase:
Otrok, ki se mi skozi solze smeje,
je zame sonce, ki me vedno greje,
in zvezda, ki me vodi v lepše čase.

B. Jakac: Trpeča mati

Za mladi rod — mladost sem dala,
zanj — nase vzela sem trpljenje,
zanj dala svoje sem življenje:
slovenska mati — v žrtvi sem ostala.

Jernej Dolinar:

Mladina — materi

Materinski dnevi, ki jih po vojni obhaja ves svet v počastitev matere in materinstva, gredo mimo naših kmetских mater skoraj brez sledu. Zanje ni bučnih proslav in ne zlepotičene hvale, kajti s takim proslavljanjem bi mladi rod kmetško mater prej žalil kakor častil. S tem pa nikakor nočemo reči, da mi svoje kmetške matere omalovažujemo, ali jih celo preziramo. V globini

svojih mladih duš čutimo veličino požrtvovalnosti, ljubezni, dela in trpljenja kmetских mater, čutimo pa tudi, koliko krivic trpi z vsem kmetским življenjem vred zlasti kmetška mati.

Od zore do mraka in pozno v noč ni zanjo odmora in ne počitka. Čas za svoje materinsko delo si mora tako rekoč ukrasti. Saj sloni na njej velika teža skrbi za dom. Delo v hiši in hlevu, delo

na polju, na travniku in v gozdu, povsod in vedno je uprežena tudi kmetijska žena-mati!

Niti ponoči, ko vse počiva, nima ona miru. Skrb za dom in rod ji zastira tudi te skope trenutke počitka in jo muči celo v snu.

Ko gledamo to veliko mučeništvo kmetijskih mater, se nam v boli krčijo srca. Sai vendar vemo, da žive na drugi strani tudi matere, ki so komaj vredne tega imena, pa imajo vsega v izobilju in nikoli nobena skrb ne zasenči njih oči — razen morda skrbi, kako bodo bolj stregle svoji lahkomišljenosti in nečimernosti.

Saj tudi vemo, da ima v teh krogih psica lepše življenje in več udobnosti kakor naša kmetijska mati. Na preprogah in žametnih blazinah počivajo tam psice in mačke, ko naša mati nima povsod niti poštene vrečevine za blazino!

Ker to vidimo in vemo, ne moremo proslavljati matere s plehkimi besedami, ji ne moremo nositi niti rož niti mamljivih daril. En sam šopek pozna kmetijska mladina, ki ga za materinski dan poklanja vsem trpečim slovenskim

materam širom domovine, in to je slovesna obljuba:

Mati, ker te ljubimo in spoštujemo, ker poznamo tvojo bolečino in veličino, ti slovesno prisegamo, da ne bomo nehali delati in se boriti, dokler tudi tebi ne priborimo takega položaja in pravice do življenja, kakršno po svoji mučeniški dobroti in po svoji človečanski veličini zaslužiš. Zvestoba za zvestobo! To dajemo svojim materam za materinski dan.

Vsaka mlada

kmetijska mati

čita »Grudo«.

Nova priznanja — »Grudi«

Zopet smo dobili lepo število novih naročnikov. Vsa naročila so združena s pohvalami. Naj jih samo nekaj to pot navedemo:

Donauška gora (Pavla Potočnik) — pošiljam 24 novih naročnikov iz raznih krajev. »Gruda« je všeč vsakomur in jo vsi prav radi berejo...

Sv. Boljenk (Ivan Stampar) — našim ljudem »Gruda« zelo ugaja. Naročenih je nad polovico članov, berejo jo pa brez izjeme vsi. Pošiljamo še 8 novih naročnikov.

Jože Balon, Spodnja Sušica — Bizeljsko. Za »Grudo« se pri nas zelo zanimajo. Pošljite jo čimprej na 12 priloženih naslovov...

Ljubečna (Franc Orečnik) — z »Grudo« smo prav zadovoljni. Pošljite jo še na 6 naslovov, ki so naslednji...

Središče ob Dravi (Mirko Plepelec) — pošljite nam še 5 izvodov »Grude«, ker smo dobili še nove naročnike...

Orla vas (Jože Povše) — naknadno vam pošiljamo še 4 nove naročnike. »Gruda« zelo ugaja vsem...

Šmartno ob Dreti (Marija Levar) — pri nas »Grudo« zelo radi beremo. Pošiljam še dva nova naročnika...

Frankolovo (Pavla Medved) — »Gruda« nam je zelo všeč. V kratkem vam še pošljemo nove naročnike... itd...

Skrb za lastno streho

Že v naravi vsakega človeka živi hrepenenje in želja po osamosvojitvi. Vsakdo si želi biti gospodar na svojem, kjer bo neodvisen od drugih. Mnogo truda vložijo ljudje na svetu v to, da bi si prigospodarili ali kako drugače pridobili svoj dom — svojo streho. Šele tu dobijo več smisla za delo, laže razvijejo svoje sposobnosti in šele takrat dosežejo največje uspehe. Lasten dom ceni vsak, tembolj pa ga ceni in hrepeni po njem tisti, ki ga nima.

Kakor je potreben dom posamezniku ali rodbini, tako je potreben tudi tistim, ki jih veže skupno delo in jim življenje kaže skupen cilj. Če imajo svoje zavetišče, kjer so neovirani in nikomur nadležni laže delajo in uspevajo. Tu mislim v prvi vrsti ljudi, ki so spoznali važnost skupnega dela in izpopolnjevanja. Dom naj služi skupnosti, ljudem, ki živijo v enem kraju, njihovem vsestranskemu napredku in blagostanju.

Hočemo svoje domove

Po naših vaseh se vedno bolj pojavlja težnja po zidavi in gradnji kmetskih domov. Prav živo se čuti delovanje Društva kmetskih fantov in deklet in vedno bolj naši zavedni kmetski fantje in dekleta poudarjajo željo in postavljajo zahtevo: »Hočemo svoje domove!« Naša je organizacija, naši naj bodo tudi domovi! Ti bodo še v večji meri pripomogli, da se preneha preseljevanje iz hiše v hišo, ki je mučno in ubija veselje do resnega dela.

Res je, da imamo Slovenci že lepo število zgradb, ki služijo potrebam našega naroda. So to zlasti razni narodni, sokolski, gasilski in društveni domovi. Marsikje dobijo tudi naša društva zavetje in streho in so za gostoljubnost gotovo hvaležna. So pa kljub temu podobna dvema rodbinama v eni hiši. Eno ali drugo stvar lahko uporabljajo le, če se jim dovoli in zopet takrat, kadar je dovoljeno! Poleg tega so odgovorni še za poškodbe, nastajajo odškodnine in dru-

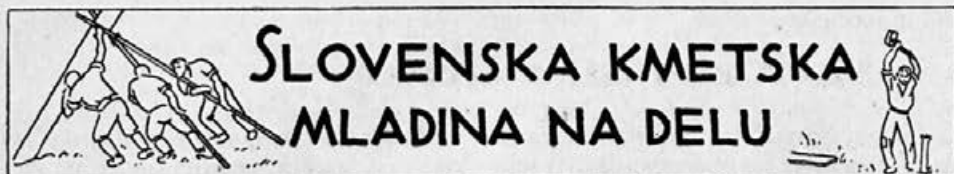
ge posledice bivanja pod tujo streho. Saj še z lastnim orodjem bolj brezskrbno in laže delamo kakor s tujim, ki se nam kljub pažnji rado pokvari.

Za dvig naše vasi

Iz vsega tega vidimo, da nam lasten dom pripomore še do večjega razmaha in uspeha. V njem se lahko nemoteno vršijo sestanki, predavanja, tečaji, igre in različne prireditve, ki so namenjene izobrazbi, vzgoji in razvedrilu vaškega prebivalstva. — Občutek odvisnosti se spremeni v zavest neodvisnosti in samostojnosti. Zavednost fantov in deklet se dvigne, odpornost in korajža raste, strahopetnost, naša največja mora — pa pada! To so najznačilnejši znaki posameznika ali društva, ki postane gospodar na svojem. Hkratu pa bo vsak dom trdnjava naših mladih sil proti navalu nasprotnikov. Ob njej se bodo razbili njih slabi nameni in prizadevanja — zavreti notranjo silo naše slovenske vasi.

Večji del zgradb bo zrasel s pridnostjo in požrtvovalnostjo, ki se bo izražala v tlaki. Denarnih sredstev nima nobeno društvo, ima pa močno voljo svojih članov in članic. Z osebnim delom, ki sloni na prostovoljnosti, zadobi šele stavba svojo vrednost. Več je vredna in bolj pomembna kot palače, ki stanejo milijone in milijone. Saj tudi slovenske kulture ne gradimo s palačami, ampak z domovi, ki so namenjeni izobrazbi — prosveti in kulturi našega naroda!

Iz Zveze

ČASTNI ČLANI

Na vprašanja in radi vednosti sporočamo vsem glede častnega članstva naslednje: Častni član postane lahko le tisti (izvoli ga občni zbor društva), ki je bil član naše organizacije najmanj 10 let. V tem času se je moral marljivo, nesebično in požrtvovalno udeleževati pri društvenem delu in mora biti vsestransko ugleden. V posebnih primerih, ki so mogoči, daje dovoljenje Zveza. (Sklep glavnega odbora Zveze l. 1936.)

DRUŠTVENI PRAPORI

Mnoga naša društva so se odločila za nabavo svojih praporov. Dobili smo številna vprašanja glede načrtov in drugih podrobnosti. Ob tej priliki sporočamo, da bomo v tej zadevi dali vsem društvom točna pojasnila v prihodnji okrožnici Zveze.

Krepimo našo zavest!

Dvoje stvari je potrebnih za uspešno delo, ki naj vodi slovensko vas k napredku in boljšemu, lepšemu življenju. Prva in glavna stvar je ta, da se vzbudi v nas kmetška zavest. Spoznati moramo vse tiste krivice, ki nam onemogočajo svobodno življenje in jemljejo kmetškemu človeku možnost napredka. Iz te zavesti bo rasla v nas borbenost in volja do dela. Mi sami smo poklicani, da vodimo življenje naše vasi in dvigamo njen gospodarski in prosvetni napredek.

Drugo, važnejše je pa to, da se za naše delo pripravljamo. Sami si razširjamo svoje znanje, večajmo svojo izobrazbo, tako izobrazbo, ki nam je in bo potrebna. Del take splošne in posebne strokovne izobrazbe nam dajejo naši tečaji. Njih važnost je v tem, ker se z njimi krepimo naša zavest, da pripadamo svoji kmetški organizaciji. Poleg tega pa si na teh tečajih izpopolnimo svoje znanje in si pridobimo mnogo koristnega za svoje življenje. To nam dokazujejo poročila o delu slovenske kmetške mladine.

TAKSE IN PRIREDITVE

Z novim proračunskim letom so nastopili novi predpisi glede taks na vloge, prošnje, vstopnice in razne prireditve. Ker zadeva ta stvar vsa naša društva, bomo prav tako dali v okrožnici točna navodila.

ZAMUDNIKOM!

Kljub opominom nekatera društva ne vrnejo izposojenih iger. Ali ne uvidijo, da bi tudi druga društva rada igrala, posebno sedaj, ko bo to mogoče pod kozolci in na prostem. Prosijo predvsem ona društva, ki nimajo dvoran in so navezana na naravo. Upoštevajte to!

SLOVENSKO PREKMURJE VSTAJA!

Novo življenje vstaja med našim prekmurskim ljudstvom. Vsa krivica in peza sedanjega časa drami v našem človeku zavest, da mora sam prijeti za ojnice voza, ki mu pravimo življenje. Spoznati mora, da ga tuja, »gosposka« pamet ne bo pripeljala v boljše življenje. Naš kmetški človek ima svojo pamet in po njej bo živel in delal, delal zase in za vse tovariše in sotrpine po vsej slovenski zemlji.

To hotenje in voljo je pokazal prosvetno-organizatorični tečaj, ki so ga priredila naša prekmurska Društva kmetških fantov in deklet v Murski Soboti v nedeljo 11. aprila t. l. V predavanjih, ki so jih imeli razni predavatelji, med temi Zvezin predsednik tov. *Kronovšek* in predsednik ptujskega pododbora tov. *Tomažič*, so se udeleženci seznanili z idejnimi tokovi, ki gibljejo današnji svet, z vsebino kmetške ideje, ki naj nas druži, spoznali so važnost organizacije in pomen združevanja.

Priloge za tečaj je vodil tov. Rudi Čačinovič iz Rakičana s sodelovanjem voditeljev posameznih društev. Udeležilo se ga je 30 tova-

rišev in tovarišice, samih zavednih in bistrh fantov in deklet iz našega Prekmurja. Trajal je ves dan, med odmori pa so udeleženci pridno razpravljali o društvenih zadevah. Zborovalci so odšli na svoje domove, polni trdne volje za delo v korist naše vasi in kmetkega ljudstva. Prav gotovo se bo tečaj drugo leto zopet vršil. Seme pa, ki je padlo v tečaju na rodovitna tla, naj rodi obilen sad.

Naša dekleta delajo!

DONAČKA GORA

Pod Donačko goro pri Rogatcu se je vršil od 16.—27. februarja t. l. *prikrojevalni tečaj*, ki ga je vodila članica Ženskega odseka Zveze tov. Rezika *Horvatičeva*. 17 deklet, žen in gospodinj je z velikim zanimanjem, pridnostjo in požrtvovalnostjo obiskovalo tečaj, ker so se zavedale, kako potrebna jim je taka izobrazba. Na tečaju so se tovarišice vadile in učile v krojenju ženskega in moškega ter otroškega perila in obleke. Prav tako so izdelale razna manjša ročna dela ter si s tem okrasile svoje perilo. Delo, ki so ga izvršile v kratkem času, jih bo hoderilo k še večji delavnosti.

GRAHOVO

Tudi dekleta, žene, matere in gospodinje iz *Grahovega pri Cerknici* se zavedajo, kako važna je zanje strokovna izobrazba. Življenje terja od nas težko delo, zato se je treba zanj vsestransko pripraviti. 15 udeleženk je od 1. do 14. marca t. l. vneto in pridno obiskovalo *prikrojevalni tečaj*, ki ga je vodila tov. Anica *Horvatičeva* iz Krške vasi. Uspeh svojega dela so hotele pokazati tudi drugim. Vendar je bila razstava prepovedana. Ob tem so tem bolj spoznale one in vsi drugi, da ves naš napredek zavisi od nas samih. Nihče ne bo pomagal kmetškemu človeku, nasprotno, njegovo delo za napredek naletí na mnogo ovir. To nam je dokaz, da mora priti rešitev iz nas samih, če bomo samostojni, delavni, odločni in združeni v močni organizaciji!

ZAGRADEC NA DOLENJSKEM

Naše mlado društvo v Zagradcu na Dolenjskem se je na velikonočni ponedeljek prvič predstavilo v javnosti.

Priredili so veseloigro »Vdova Rošlinka«. S to svojo prvo prosvetno prireditvijo so dokazali, da imajo trdno voljo do dela in napredka, še bolj so pa dokazali veliko ljubezen do svojega mladega društva. Niso se ustrašili ne truda ne žrtev, od prvih vaj do predstave so složno in požrtvovalno delali. To je pokazala priredi-

tev sama. Večina igralcev je to pot prvič nastopila na odru, vendar so vsi pokazali lepe uspehe. Pepca Koželj kot odločna vdova Rošlinka, Francka Zavodnik kot poslušna hčerka Manica, Angela Jerše kot njena odkrita prijateljica Tončka. Prav dobro je igral postavnega Janeza Maks Jakoš, istotako Balantač. Lepo igro so pokazali snubci Alojz Kralj kot Tomazin, Marjan Žitnik kot Blažon, Ivan Hrovat kot Gašper, Janez Zavodnik kot Jerneje in vsi ostali z režiserjem Jožetom Jakošem, ki je vodil to mlado igralsko družino. Vsem želimo, da bi ostali dobri in trdni delavci naše vasi.

—lj.

ZBOROVANJE IN ZLET KMETSKIH DEKLET

V Celju se bo vršil v nedeljo 30. maja t. l. sestanek zastopnic Ženskih odsekov naših društev iz vse Slovenije. Udeležba — naša dolžnost! Na to opozarjamo vse naše tovarišice načelnice odsekov in tovarišice predsednike pododborov in društev, ki naj poskrbe, da bo vsako društvo zastopano na tem sestanku. — O zletu, ki bo s tem v zvezi, o kraju, času in drugih podrobnostih, bomo sporočili v okrožnici. — *Ženski odsek Zveze.*

Rudolf Mohar:

Na plan!

*Hitimo, orači, sejalci, kopači,
ker dan se budi.*

*hitimo, orači, sejalci, kopači,
ko vse že brsti!*

*Hitimo orači, sejalci, kopači —
ledine orat,*

*hitimo, orači, sejalci, kopači,
mudi se sejat!*

*Hitimo, orači, sejalci, kopači,
plevel že kali,*

*hitimo, orači, sejalci, kopači
mudi se, mudi!*

*Iz zrnja bo klasje bogato pognalo
— poljá blagoslov,
a seme, ki nam ga to žito bo dalo,
nam rod obrodilo bo nov!*

Zgodovina nam priča

Ko pregledujemo najstarejšo zgodovino narodov, povsod vidimo, da je bil kmetski človek zatiran. Kakor v Egiptu, tako tudi v vseh drugih starih državah ni bil kmet lastnik svoje zemlje in pridelkov, ni jim sam določal cen, ni odločal o državnem življenju.

Sužnji veleposestnikov

Na Babilonskem je kmet že v najstarejših časih moral jemati zemljo v najem in plačevati visoko najemnino. Pa še drugače so ga izkoriščali. Če mu je spomladi zmanjkalo žita za setev, ga je mogel vzeti na posodo samo pri veleposestniku. Ta pa je jeseni terjal visoke obresti. Ker je bila zemlja suha, dežja pa malo, so morali kopati kanale in napeljevati vodo iz rek, da je napajala polja. Te kanale je gradil veleposestnik, kapitalist, a kmet mu je moral zato dati vsako leto četrtno pridelka.

V Grčiji so po nekaterih krajih spremenili veleposestniki svoja velikanska posestva, polja in njive v pašnike za ovce, ker so dobili od njih več dobička. Kmeta-najemnika, ki je to zemljo obdeloval, so spodili, da je moral po svetu.

V veliki rimski državi so si bogataši nagrabili toliko zemlje, da je ves kmetski stan bil brez nje in torej le delavec svojega gospodarja.

Življenje kmetskega človeka

Pri vsem tem je gotovo, da je bilo življenje kmetov težko in žalostno. Grški modrijan Solon je pisal o grških kmetih: »Kmet je postal popolen suženj. Mnogi so ušli s posestev, ker so jih pregnali dolgovi, potepajo se kot tujci iz kraja v kraj.«

V Rimu sta se potegnila za kmete brata Graha in eden izmed njiju je govoril pred vlado: »Divje živali imajo svoje brloge, vsaka ve za svoje ležišče. Samo oni, ki se borijo in umirajo za rimsko državo, nimajo drugega kot zrak in svetlobe. Nimajo ne svojih hiš ne ognjišč, klatiti se morajo po svetu z otroci in ženami. Lažejo vojskovodje, ko v bitkah navdušujejo vojake, da branijo svojo zemljo, ker nihče od teh nima niti toliko svojega, kar bi z dlanjo pokrili. Prelivati morajo svojo kri in umirati samo za razkošje in bogastvo drugih.«

Borbe kmetskega ljudstva proti izkoriščanju

V vseh časih si je kmetski človek želel izboljšati svoje težko življenje. Vedno pa je spoznal, da mu bogata gospoda noče dati pravice in svobode. Ljudstvo si jo je začelo samo iskati. Tako nam zgodovina pripoveduje o mnogih kmet-skih puntih v Grčiji, rimski državi in po drugih pokrajinah. Povsod je ljudstvo zahtevalo, da jim bogataši dajo zemljo, da odpravijo visoke davke in dajatve ter tako omogočijo kmetskemu človeku svobodno življenje na svoji zemlji. Plemstvo je v krvi zadušilo vse upore in kmetski človek je bil v času, ko so prihajali v rimsko državo novi narodi, med temi tudi Slovani, popolen suženj, ki je delal na tuji zemlji za druge ljudi.

Kašne igre naj igramo?

V zadnji številki »Grude« smo na kratko govorili o prostoru, kjer igramo, to je oder in vse, kar spada k odru (različne kulise, oprema odra itd.). Če imamo oder in hočemo prirediti predstavo, se najprej vprašamo: Katero igro se bomo naučili? Tu pridejo različne težave. Prva je ta, da tisti, ki igro izbira, ne pozna vseh del (kar je seveda razumljivo), če jih pa pozna, jih težko dobi. Poleg tega se mora pri izbiri primerne igre ozirati na različne stvari: nekje ni oder zadostno velik in opremljen, manjka primernih kulis, raznih naprav na odru in primernih oblek, kot jih igra predpisuje, in podobno. Druga težava so igralci. Kaj pomaga, če nam kakšna igra še tako ugaja, če pa nimamo zadosti ljudi, ki bi igrali (zlasti ženskih moči primanjkuje navadno). Seveda smo primorani pri izbiri igre paziti tudi na to, kaj ljudje radi gledajo.

Kaj moramo posebno vedeti

Vendar bi moral vsakdo, ki pripravlja igro, vedeti tole: Igre, to so: veseloigre ali komedije, resne igre ali drame, žalostne igre, žaloigre ali tragedije, se razlikujejo od povesti in romanov v tem, da povesti beremo, v igri pa nastopajo živi ljudje, ki jih na odru predstavljajo igralci. Kakor je dobra samo tista knjiga, ki opisuje resnično življenje, ki od nje, ko jo preberemo, nekaj koristnega dobimo, prav tako je dobra le tista igra, ki prikazuje resnično življenje, lepe in slabe strani ljudi. Pokaže nam, kako se vse lastnosti človeka v življenju izkažejo. Igra naj bo torej ogledalo našega življenja, kjer gledamo vse svoje lepe in grde lastnosti. S tem nas igra vzgaja, sili

nas, da razmišljamo o stvareh, ki se v igri godijo.

Začnimo z lažjimi igrami

V tistih krajih, kjer do zdaj še ni bilo nobene igre, ali pa že dolgo ne, ali pa le malo, bomo priredili lažje stvari, da bodo ljudje razumeli. Potem počasi izbiramo vedno težja dela. Ponekod igrajo in gledajo radi samo veseloigre. Vendar je potrebno, da vzamemo tudi kakšno resnejšo igro (dramo) ali celo žaloigro (tragedijo). Če bomo res dobro igrali, bo na ljudi vplivala in jim ugajala.

Pri nas imamo mnogo najrazličnejših iger, toda med njimi je le malo dobrih, takih, ki jim je vsebina vzeta iz kmetškega življenja, ki ga prikazuje v pravi podobi in ki obravnava današnji čas. Zvezin dramatski odsek bo skušal zbrati do konca leta vse res dobre slovenske igre in bo podal v »Grudi« njih seznam, opis in oceno.

J. T.:

Zakaj igramo?

Vsaka dobro izvedena igra nam nudi mnogo koristnega, zanimivega in vzgojnega. Zato radi igramo! Komu nudi dobra igra največ? — Vsem: igralcem, gledalcem in društvu, ki igre organizira.

Igralci se pri igri vadijo v dobrem nastopu, pravilni izgovorjavi in lepem glasu. Vsak človek ima nekaj daru za

igralca, a pri igrah se večkrat odkrijejo pravi talenti s prav posebno razvitimi sposobnostmi.

Gledalci si nehotе vežbajo čut opazovanja ter se ob vsebini igre kulturno vzgajajo, izobražujejo ali razvedrijo, kakršen je pač značaj igre. Vsaka igra ima določen cilj: prikaže ljudske šege in običaje, graja in biča človeške slabe navade in lastnosti (pijančevanje, pohlep po denarju in bogastvu), ali povečuje in uveljavlja dobre in lepe lastnosti (pravičnost, strpljivost, poštenost, ljubezen do bližnjega itd.) ali pa je zgolj razvedrilnega značaja.

Društvo samo ima poleg moralne koristi, ki jo daje sama igra na eni strani igralcem, na drugi gledalcem, še indirektno (neposredno) korist, ker prid-

bi na ugledu, pa tudi materialno pomoč dobi, s katero krije svoje zahteve.

V splošnem se goji v igralski družini družabnost in tovarištvo. Igralec, ki že več let vestno sodeluje v kaki igralski družini, se je tako izvežbal, da se takoj loči v družbi od povprečnih sovrstnikov po sigurnem nastopu in lepem vedenju.

Zato pač važnosti iger ne podcenjujmo ter se po krajevnih prilikah v okviru možnosti pri njih čimbolj udejstvujmo!

Na naša vprašanja v prvi številki »Grude«, s katerimi smo se obrnili na naše dramske odseke, da tako skupno obravnavamo naše igralsko delo, smo dobili več dopisov. Gornji se nam je zdel najboljši, zato ga priobčujemo. Posnemajte!

R. Š.: **Skrivnosti divjega petelina**

Gozdič je že zelen,
travnik je razcveten,
ptički pod nebom
veselo pojo ...

Narava je kakor odprta knjiga. Mnogi ljudje pa hodijo in živijo v njej, a je ne poznajo. Kdor se pa le malo poglubi v njene skrivnosti, bo spoznal, da se vse, kar se godi v njej, vrši po posebnih, strogih zakonih.

Tudi divjega petelina še ne poznajo vsi ljudje. Še manj pa poznajo njegovo petje. Samo lovci so ga že slišali peti.

Divji petelin je svojevrsten ptič kurjega plemena. Na pogled je izredno lep, posebno pri petju, ko v posebni drži izraža svoj ponos in dostojanstvo. Zelo čudno je njegovo obnašanje pri petju. Vsak lovec ve, da poje mlad petelin hitreje in manj previdno kot star, ki poje včasih na časovno razdaljo 5 minut.

Ločimo dve vrsti petelinov, in sicer: velikega petelina, ki biva v nižjih legah naših gozdov kot n. pr. na Konjiški gori, na Mrzlici, v Polhovgrajskih Dolomitih, na Pohorju, na Dobrovljah itd., ter malega petelina ali ruševca, ki živi v naših višjih gorskih gozdovih.

Čas ljubezni ...

Veliki petelin hodi pet vedno na isto mesto. Poje navadno zvečer ob sončnem zahodu. Pričetek rasti (parjenja) se začne pri divji kuretini že v zgodnji pomladi. Ko se začne narava prebujati, se vzbudi v srcu tega ptiča

ljubezen. V naših krajih se začne rasti (petje) koncem marca in traja do cvetočega maja. Veliki petelin poje 6—10 tednov.

Ob pomladni rasti (parjenja) začne petelin peti že zjutraj, še preden je napačila jutranja zarja. Večkrat, posebno če sije luna, poje petelin že ob 2. uri zjutraj. Če pa je slabo vreme, oblačno ali deževno, pa prične s petjem pozneje.

Rastišče (prostor parjenja) izbere samica — kura. Kure pridejo prve na ta prostor, potem šele priletijo petelin. Poznamo dve vrsti rastišč in sicer tista, kjer poje po več petelinov, in druga, na katerih poje navadno samo po eden.

Čudna pesem

Večina naših ljudi misli, da poje divji petelin kakor domači, dobro znani napev: ki-ki-ri-kiiii! To pa je povsem zmotno in napačno! Petje divjega petelina je popolnoma svojevrstno. Pravega napeva nima. Njegovo petje pa ima dva različna odstavka. Prvi odstavek se imenuje »klepanje« in ga lahko označimo z: tek-tek-tek... To »klepanje« se po presledkih sliši precej daleč naokrog. Ob lepem vremenu odmeva od griča do griča.

Drugi odstavek je rastiveno petje, tako zvano »brušenje«, ki izzvem v: tlek-tlek-tlek... Pri »brúšenju« se petelin razšopiri, iztegne vrat ter veličastno in ponosno dvigne glavo. Ves omamljen od ljubezenske strasti tedaj ne vidi in tudi ne sliši nič. V teh trenutkih ga lovci naskakujejo in pri petju ga največkrat objame smrt. Čudna je njegova usoda, ki mu je zapisana za čas ljubezni in svatovskega razpoloženja.

Po končanem petju zleti petelin na pašo v dolino ali pa v kak mlad gozdni nasad. Kadar nastopi večerni mrak, se zopet vrne na svoje rastišče.

Ženin in neveste

Med petelinovim petjem se kure, ki se drže v bližini rastišča, pridno oglašajo. Pozneje, v drugi polovici rastiwe, pa se kure zbirajo na rastivenem kraju. Tam ga s kokanjem: nek-nek-nek... dražijo, petelin pa jih obkrožuje in se jim dobrika, dokler jih ne oplodi.

Petelin oplodi navadno po 6—8 kokoši. Te izvalijo po 10—16 piščančkov v 22 dneh. Je pa tako kot marsikje: večji petelin, večja korajža, tem večja je njegova veljava in tem večje je število nevest. Bojazljivci pa niso upoštevani, mnogokrat so tepeni in jim ni dana pravica, da bi uživali enakopravnost ljubezni v krogu številnih nevest.

Petelinov spav

V jelovju poješ samotar
visoko pesem hrepenenja
in širiš krilo kot imel
zleteti bi v objem življenja.

In prav takrat, ko iz sreca
izlivaš kitico vstajenja,
ah, prav takrat ugasnjena
je tebi zlata luč življenja.

Ivan Albrecht:

Pomladna budnica

Brazde so že zabranáne
in iz zemlje klije rast
za življenje in poštenje,
za pravico in resnico —
Za slovensko zdravo vas
kmalu nam bo zorel klas.

Vrste mlade so izbrane,
v boj gredo za dela čast.
Za zatiranih vstajenje
krepko dvignimo desnico,
da na svojem svoj gospod
res nekoč bo kmetski rod.

Z nami zemlja-mati hodi,
prapor k zmagi sonce vodi:
Je očetov pravda z nami,
dedov neumrljiv pogum,
mrtve klic v življenje dramí.
vabi v vrste naših trum,
da na svojem svoj gospod
kmalu bo ves kmetski rod.

Kaj določa zunanjo politiko in kakšno si mi želimo?

Ko sklepajo zunanji ministri in njihovi pomočniki ter svetovalci pogodbe med posameznimi državami, ko potujejo iz ene države v drugo, ko dajejo razne izjave in tako urejajo razmerja in odnose med državami, se dostikrat zdi, da je vse odvisno le od njih, da so oni tista poslednja volja, ki dokončno o vsem odloča.

Pravo prijateljstvo — dobre pogodbe

V resnici pa so oni le oblika, so le okvir, ki daje možnost, da se izvaja v zunanji politiki to, kar razmere, v katerih država živi, zahtevajo. V prvi vrsti jih mora voditi pri njihovem delu *volja naroda*. Le pogodbe in tista prijateljstva, ki so jih sklenili po volji naroda, ostanejo trajna in res držijo. Če pa sklepajo kdaj proti narodovi volji, tisto ne more ostati večno, take pogodbe nimajo vrednosti, postanejo cunjje papirja, kakor pravimo. V državah, ki so urejene demokratično (kjer ima oblast ljudstvo po svojih svobodno izvoljenih zastopnikih), se mora tudi zunanja politika voditi tako, kakor hoče večina. Ravno v zadnjem času vidimo, da so take države (Anglija, Francija, Češka n. pr.) največ storile, da so ohranile mir in preprečile novo svetovno klanje. V državah pa, kjer odločajo le nekateri, ki opirajo svojo oblast le na silo (Italija, Nemčija in Japonska), se lahko zgodi, da se tudi zunanja politika vodi proti narodovi volji in take države povzročajo največkrat mednarodne zapletljave in celo vojne (n. pr. Italija z Abesinijo in pred nekaj leti vojni pohod Japonske v Mandžurijo).

Narod naj odloča sam

Rekli smo torej, da zahtevajo razmere, v katerih država živi, tudi tem razmeram odgovarjajočo zunanjo politiko, da je najboljše in najprilnejše, da narod sam, ki te razmere najboljše pozna, odloča o tej zunanji politiki in da so zunanji ministri ter njihovi pomagači le oblika in okvir, v katerem se potem ta politika vrši.

Oglejmo si sedaj, kaj so prav za prav te razmere, kakšne so one pri nas, potem bomo lahko povedali, kakšno zunanjo politiko hočemo mi.

Gospodarsko stanje države

To je odvisno od tega, kje leži država zemljepisno (ali ob morju, ali v goratem svetu, ali v ravninah), kakšnega značaja je gospodarstvo države (ali je država poljedelska — agrarna — ali industrijska) in na kakšni stopnji je njeno gospodarstvo (ali ima dobre železnice in ceste, da se izmenjava blaga lahko vrši, ali se orje z lesenimi plugi ali morda s stroji).

Na koga naj država meji?

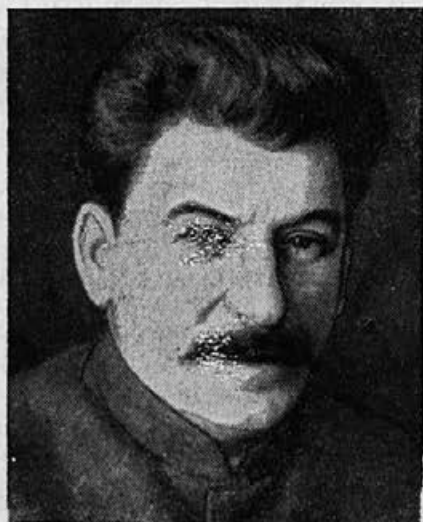
Ali ima za sosede gospodarsko slične države ali nasprotno. Ali so sosede dober kupec njenih pridelov in dober prodajalec predmetov, ki jih rabi ona. Ali so sosede narodi, s katerimi se je država že dolga leta bojevala, ali so to narodi, s katerimi je živela v miru in soglasju.

Velikost države

Velike države si lahko drugače zagurajo svoj ugled in svojo varnost kot majhne. Države, ki imajo po 100 milijonov prebivalcev, imajo druge možnosti in druga sredstva kot države, ki štejejo le nekaj milijonov ljudi.

Notranji položaj v državi

Tudi ta ima velik vpliv na zunanjo politiko. Ni vseeno, ali je država narodno enotna, ali pa živi v njej več narodov. Ali živijo ti med seboj složno in v enakopravnosti, ali pa se morajo za enakopravnost šele boriti. Tudi vera igra tu vlogo. Ali je v državi le ena, ali jih je pa več in kako razmerje vlada med njimi. Končno pripadnost državljanov. Važno je tudi to, kako so državljani zadovoljni z državo. Ali se jim godi dobro, ali pa trpijo pomanjkanje.

STALIN,
jekleno-odločni gospodar današnje Rusije

*Kar je svet na vrtni gredi,
to je »GRUDA« v naši sredi!*

ADAM PRIBIČEVIČ,
brat pokojnega politika Svetozarja Pribečevića, kljub drugačni opredelitvi ni preziral kmetstva

Razlaga tujih besed

Buržuj — meščan. Od tega pride tudi buržuazija, to je meščanstvo. Danes imenujemo buržuazijo imovite sloje.

Sistem — red, razporeditev, načrt. — Človeštvo živi v gotovem sistemu. Vsak posameznik je nujno vezan na sočloveka, živi v čisto določenih odnosih do družbe, v kateri biva. Način, kako so ti medsebojni odnosi posameznikov urejeni, imenujemo sistem. Fevdalizem je bil n. pr. srednjeveški gospodarski sistem. Danes živimo v kapitalističnem gospodarskem sistemu. Če delamo neko stvar po določenem načrtu, pravimo, da delamo po gotovem sistemu ali da jo delamo sistematično. To se pravi, da smo že vnaprej vse preračunali, kako bo ta stvar potekla, in zato temu primerno tudi delamo.

Kvaliteta — kakovost, svojstvo, lastnost. Če je n. pr. zemlja rodovitna, pravimo, da je dobre kvalitete. Ako je blago dobro in močno, tudi pravimo, da je dobre kvalitete. Lahko govorimo tudi o kvaliteti članov naših društev. Če imajo člani te dobre lastnosti, da se zavedajo važnosti svoje organizacije, da uvidijo, kako potrebna je za naš skupen uspeh delavnost nas vseh in da so potem res tudi sami delavni, požrtvovalni in da n. pr. vztrajno širijo »Grudo«, skratka, da so res vzorni člani, potem pravimo, da je kvaliteta članstva dobra.

Kriza v besedah in dejanjih

Vso pot, od trgovine do strica, h kateremu sem šel na obisk, sem premišljeval o lisičjih in ženskih kožuhih. V zvitosti sta si lisica in ženska menda že nekaj podobni, v kožuhih pa prav nič. Lisica se postavlja ž njim že od pamti-veka in se njena moda ne bo spremenila. Lep, topel in celo razkošen je njen kožuh od nekdanj, in tak bo ostal. V tem je lisica prekašala do nedavnega žensko, v zadnjem času so ji pa nekatere le prišle naprej. Samo nekatere seveda! To se pravi, da jih je ogromna večina še vedno za njo, kar se tiče kožuhov namreč. Pred lisico so pa tiste, ki imajo še boljši kožuh kot ona, in s tem tudi zalogo tisočakov in malo dela. Za njo so pa one brez kožuhov, o »jurjih« kvečjemu slišijo, pa jih ne vidijo — kaj šele, da bi jih imele! Pač pa jim dela nikoli ne primanjkuje.

Zobotrebeci iz usmiljenja

Nekako opoldne, ko se približuje čas kosila, sem jo primahal do hiše, kjer stanuje stric. Komaj sem zaprl hišna vrata, vstopi še on za menoj. Prišel je pravkar iz službe, z njim pa njegov prijatelj Tresk, ki stanuje v isti hiši in je doma iz naše fare. Veselo sva se pozdravila in si segla v roke. Teta je pripravila kosilo, na katerega so povabili še prijatelja. Vsi smo sedli za mizo in teta je pripomnila, da so zame pripravili nekaj boljšega. Drugače jedo meso redkokdaj. Zobotrebec kupujejo bolj radi Ribničanov, da ti nekaj zaslužijo, kot pa za čiščenje zob.

Že med kosilom smo se pridno pogovarjali o vseh mogočih zadevah. Jaz sem pripovedoval vaške novice in vse, kar me jezi in teži. Stric mi je razlagal svoj načrt, katerega naj se držim za časa mojega bivanja pri njem. Rekel mi je, da imam bistre oči, tudi slišim kot je treba, vendar se v mestu rabi poleg tega še dober nos. Včasih se več voha kakor pa vidi in sliši. V mestu je vsega dovolj.

Mnogo veselih in žalostnih stvari. Na zunaj je še vse nekam lepo in si nihče skoro ne more misliti, kaj vse se dogaja, kar nihče ne zve. Veliko je bogatije, ki se šopiri, kamor pogledaš. Revščine tudi ne manjka, je pa bolj skrita. Na cestah in ulicah se je ne vidi toliko, ker je pokrita. Bolj vidna in očitna je na stenovanjih in prebivališčih. Je pa odtegnjena našim očem. Skoro vsak ve, da je siromaštvo razpaseno po kleteh, podstrešjih in temnih prostorih, ki ob robovih mest še prav posebno dobiva značilno podobo.

Moderni črvi

V besedo je posegel še stričev prijatelj Tresk. Kar gledal sem ga, kako pravilno je tolmačil življenje in razmere mesta in še prav posebno tistih, ki jim pravijo nekateri »boljši ljudje«. Pravilno je trdil, da se tudi tem ljudem slabo godi, ker jih gloda »moderni črv«. Vsega imajo v izobilju, nič jim ne manjka, kar se dobi za denar, zadovoljstva pa le nimajo. Sreče namreč ni v izobilju, tudi denar je ne prinese, pač pa zadovoljnost. Radi tega jih ne zavidajmo in se ne jezimo nanje zavoljo razkošja in potratnega življenja, ki jim ne hasne nič. Bolj jim zamerimo to, da uničujejo in ne spoštujejo tega, kar drugim manjka in jim povzroča skrb, jezo in trpljenje.

Zdravilni tepkovec

Teta je že zdavnaj pomila posodo in pospravila kuhinjo, mi smo pa še posedli in govorili kakor na shodu. Na mizi je stala »zelenka« tepkovca, katerega sem prinesel s sabo v notranjem žepu sukničca. Brez tega pač ne grem nikamor. Ta navada je pri hiši in če nosim s sabo pijačo, kljub temu pravim, da ne nosim nič. Klobuk mora biti na glavi, »zelenka« pa v žepu, kjer je niti ne čutim.

Tepkovec je zdrav kot malokaj. Dobro ime mu jemlje le trpkost, ki vleče in grbanči jezik in usta, kakor limona. Tresku se je kljub temu naša pijača dobro prilegla in ga razgibala, da je postal izredno zgovoren. Pripovedoval je stvari in dogodke svojih sosedov in hišnih stanovalcev. Če ne bi bil resen človek in če ne bi navajal vseh podrobnosti in oseb, bi mu težko veriel. Stric je potrjeval navedbe, ki so mu bile tudi znane, jaz pa sem vneto poslušal čuda in tajnosti »boljših ljudi«. Težko je verjeti takšne zgodbe. Verjamemo še, le razumeti in raztolmačiti si jih ne moremo.

„Boljši“ ljudje

V prvem nadstropju iste hiše stanuje družina tako zvanih »boljših ljudi«. Družino tvorijo mož, žena in 5 letni sinček. Tem pa služi vzgojiteljica za enoga otroka, kuharica in sobarica. Stanovanje ima 6 sob, ki jih uporablja družina, 1 soba pa je za uslužbence. Za tri ljudi je še najbrže premalo sob! Oprema je najmodernejša, to se pravi, da so pohištvo, preproge, luči in drugo najnovejšega izvora in iz najboljšega blaga.

„Milostljiva“ na porodu

Pred časom je žena, ali kakor ji pravijo »milostljiva«, čakala na porod. Poklicali so zdravnika-špicjalista za porodništvo. Vse je poteklo v redu, brez nevarnosti. Porod je bil navaden, pravijo tudi — normalen. Do sem je še vse razumljivo in nič posebnega. Razlika je samo v tem, da imamo pri nas doma babice, ki se s tem ukvarjajo. Le v skrajni sili pokličejo zdravnika. Zelo veliko porodov pa poteče brez zdravnikov in babic, kar vedo prav dobro naši ljudje, zlasti naše matere.

Spotoma je povprašal zdravnik svojega znanca Treska to in ono o razmerah te družine. Saj veste, da imajo povsod druge navade, na katere se mora več ali manj ozirati tudi zdravnik. Tresk mu je namignil, da se ta rodbina rada postavlja in ponaša. Doma ne tolako, tembolj pa na zunaj — pri drugih ljudeh. Za-

upno mu je svetoval, naj ne računa premalo, če hoče, da bo pri njih ugleden zdravnik, upoštevan in uvaževan!

Denarja je mnogo pri hiši in veseli so, če se lahko pokažejo. Takšen dogodek pa je še bolj imeniten in bo govorila o njem vsa hiša in širna okolica. Rodbinski ugled se bo dvignil, kakor toplomer na soncu! To je za »boljše ljudi« največji ponos in veselje!

„Jurji“ za parado

Zdravnik se je razigrano nasmehnil, se zahvalil Tresku za dober prijateljski nasvet, mu razumevajoče pokimal in odšel. »Pa se mi oglasi nazaj grede,« je še pripomnil Tresk, katerega je izid vsega tega zelo zanimal.

Po dobrih dveh urah je zdravnik opravil svoje, kot že rečeno — brez težav. Nikakšne nevarnosti ni predvideval ne za mater, ne za otroka. Pred odhodom so zdravnika prosili za računi, ki naj obsega opravke pri porodu in še par poznejših obiskov radi pregleda. Zamislil se je, primerjal svoje običajne račune in Treskovo navodilo. Nekako z negotovostjo in v dvomih je povedal:

»vse skupaj — štiri tisoč dinarjev!« Nestrpno je pričakoval morebitnih ugovorov proti previsokemu računu. V lastno začudenje se je zmotil. Gospod prinesel tisočake in jih šteje v roke zdravnika — štiri, pet, šest, sedem, osem, devet, deset! Zdravniku je bilo neprijetno in začudeno je z največjo vljudnostjo rekel: »Oprostite, gospod, samo štiri sem rekel!« »Je že v redu, gospod zdravnik,« odvrne on. »Prav lepa hvala!« »Tudi jaz se vam najlepše zahvaljujem in bom posvetil največjo pozornost zdravju milostljive in otročička!« Kar prevzelo ga je plačilo, kakršna so še v mestih redka. Tako zadovoljen je malokdaj. V nekaj urah 10 tisoč dinarjev zaslužka je že za

zdravnika loterija, za navadnega zemljana pa glavni dobiček!

„Tu se špegelj, brumna duša“

Tresk je računal, da bo zaslužek imeniten, kaj takšnega pa še v sanjah ne bi bil verjel. Za nas — trpine je pa takšen dogodek uganka, katero bi rešili le z veliko težavo! Saj dobro vemo, da pri nas računa babica porodnici od 50 do 100 dinarjev — kakršne so pač premoženjske razmere. Veliko vzeto, za ta denar bi bilo oskrbljenih najmanj 100 mater-porodnic ali po naše: dve fari skupaj v enem letu. Pa recite: *Ali je kriza, ali je ni?!*

KMETSKA ŽENA IN DEKLÉ, ZA NJENE ROKÉ IN SRCÉ

T. S.:

Kmetska dekleta zdramimo se!

V današnjih časih vse tarna in se pritožuje čez težko življenje, krizo in druge težave. Le iz vrst nas, kmetških deklet, ni slišati glasnejših pritožb, kljub temu, da prav me vse to še najbolj občutimo. V meščanskem časopisju nam večkrat očitajo svilene obleke in nogavice. Poleg tega zatrjujejo, da se nam zato slabo godi, ker ne živimo več tako skromno kot so naši predniki. Me, kmetška dekleta, vprašamo vse one ljudi, ki to pišejo, če tudi njihove hčerke hodijo raztrgane in v platnenih oblekah? Mislimo in prepričane smo — da ne!

Marsikaj smo si tudi same krive. Posebno še zato, ker nam manjka izobrazbe. Morale bi biti veliko bolj izobražene, kot smo. Za čas, v katerem živimo, smo vse premalo pripravljene. Same ne moremo kaj posebnega doseči, drugi se pa za nas ne zmenijo. Celo naši tovarišifantje so na boljšem. V raznih šolah

imajo več prilike, da se izobražujejo. Za nas tega ni. Par gospodinjskih šol nam ne zadošča in še te niso tako urejene, kot bi bilo potrebno. Pa tudi obisk teh šol je radi gmotnega stanja za nas, kmetška dekleta, nemogoč.

Radi tega je nujno potrebno, da se pričnemo same izobraževati. V Društvih kmetških fantov in deklet je naše mesto, kjer imamo dovolj prilike, da se izobrazimo. Naša organizacija, posebno pa knjižnica in čitalnica nam mora biti naše drugo ognjišče!

Razen tega pa smo tudi precej brezbrizne. Vprašajmo se samo, koliko smo storile za našo »Grudo«? Prav malo, ponekod pa skoro nič! Še sedaj je mnogo tovarišic, ki »Grudo« prav malo poznajo. To nam ni v čast! In kaj smo do sedaj za njo napisale? Malo! Zato je naša dolžnost, da v tem oziru posnemamo tovariše, ki so marljivejši kot me. Skušajmo jih prekašati!

Kmetska dekleta, zdramimo se tudi me! Zadosti je spanja! Na delo za kmetško kulturo in naše glasilo »Grudo«, ki

naj bo naša delovna njiva. Naša dolžnost je, da jo skrbno obdelujemo! Kar bomo nudile »Grudi« me, to bo nudila tudi ona nam!

Dekleta iz naših vasi! Ne stojmo ob strani, čitajmo in pišimo, da se izobrazimo in usposobimo za delo, ki nas čaka! Korajžno in složno na delo, ker le v slogi in delu je moč!

Kaj sadimo in sejemo na vrtu v maju

CVETICE, ki si jih sejala v lončke, zaboje ali v toplo gredo, lahko zdaj, če so dovolj velike, sadiš na stalno mesto. Pri presajanju pazi, da k rastlini, ki jo vsadiš, zemljo pritisneš, sicer se ti rastlina le slabo prime, ali pa tudi posuši.

ZELENJAVA:

Seješ: špinačo, solato, kumare, grah, fižol in mesečno redkvico.

Sadiš pa:

1. paradižnike v razdalji 40—50 cm, da jih pozneje lahko lepo razpelješ. Pri paradižnikih pusti le po dva vrha, vse druge zalistke in poganjke pa redno odtrgaj;
2. zgodnje zelje, navadno in rdeče;
3. cvetačo (karfijolo);
4. papriko. Paprika rabi mnogo vlage, zato jo moramo poleti stalno zalivati;
5. rdečo peso, ki jo moraš prav tako saditi 10—15 cm narazen.

To peso pri nas veliko premalo poznamo. Radi redilnosti in osvežujočega okusa bi je ne smelo manjkati v prav nobenem vrtu. Prav tako je, bodisi kakorkoli, pripravljena, tudi zelo lahka jed, ter je zelo priporočljiva, pripravljena z oljem in limoninim sokom za bolnike.

Vse te sadike, ki jih kupiš ali pa vzgojiš doma, pazi, da ne bodo preveč visoke, pa tudi ne preveč nežne, da bi ti jih lahko zlomila najmanjša sapica ali pa bi ti jih umoril tudi najmanjši mraz.

B. Š.:

Zdravljenje — brez zdravnika

Zdravje vsi cenimo, čeprav zanj ne storimo vedno tega, kar bi bilo najboljše in najbolj pametno. Bog je zdravje dal, Bog bo za nas skrbel — so mislili nekdanj! Mi danes mislimo drugače: Kdor si sam pomaga, temu Bog pomaga. Zavedamo se, da moramo za svoje zdravje skrbeti sami. V tem smislu začnemo v našem listu z zdravstvenim poukom. Radi bi ga pisali skupno — naravnost ali preko urednika —, hoteli bi, da bi se naši čitatelji v tem oddelku pogovorili med seboj o vsem, kar se tiče njihovega zdravja, da bi iskali in našli smernice za zdrav način življenja.

Nočemo nadomestiti zdravnika! Podobni bi bili babi, ki »zdravi s coprnjaki 9 far naokoli«. Vseeno je, če vidi bolnika ali samo njegovo vodo! Naša naloga vobče ne bo v zdravljenju posameznih boleznih. In vendar hočemo zdraviti. Kako?

Kako si pomagamo?

Pomagali si bomo s primerom, da se bomo bolje razumeli. Dveletni otrok se kaj lahko popari s kropom, ker se sam še ne zaveda nevarnosti, kajti njegova mala glavica še ni tako izkušena, da bi premislila: Ne smem biti neroden, mogel bi prevrniti lonec, vrela voda pa bi se razlila po meni in me poparila. Starši pomagajo otroku počasi do lastnih izkušenj, življenje ga izučijo.

Ali niso bili ljudje, ki so živeli v prazgodovinskih časih od lova, po brlogih, ki še niso znali obdelovati polja, v primeru z današnjimi tehnikami (poljedelski, gozdarski, stavbni, rudarski, kemijski, strojni in elektro-inženjerji), ki n. pr. vedo, kako navadna vodna para žene lokomotive, kako elektrika sveti in dela itd. na takšni razvojni stopnji, kot dveletni otrok v primeru z izkušeno gospodinjo?

Človek raste, človeška družba tudi — pri nas pa včasih odrasli ljudje o zdravju ne mislijo vnaprej toliko, kot mislijo otroci, ki ne segajo več z golimi rokami v krop. Ne verjamete?

Strašne posledice

Gotovo ste že videli dve-, triletnega otroka, ki je zaostal v razvoju. Z veliko, oglasto glavo, zakrivljenimi nogami, slabimi zobki, z mehкими, na krajih kot n. pr. v zapestju odebelelimi kostmi. Mati je malega povezovala kot razbojnika, skrivala ga je pred soncem in svežim zrakom, phala je v njega zdrob (gris, gres) in kravje mleko in zato je otrok moral dobiti bolezen, ki ji pravijo zdravniki »rahitis«. Vzemimo, da je otrok dekletce, in da se je v poznejših letih izluzalo — čeprav so rahitični otroci neodporni napram vsem drugim otroških boleznim in jim lahko podležejo. Vendar je rahitis zapustil usodno sled na kosteh, ki radi nepravilne prehrane niso mogle prav zrasti. Dekletce je doraslo v ženo, ki naj bi rodila. Radi zožene medenične kosti in ker ni bilo blizu zdravnika, ki bi rešil nesrečno mater in otroka, sta na porodu oba umrla. Trpljenje in prerano smrt bi mogla in morala preprečiti že pred leti tista mati, ki je skrbela slabo za svoje dekletce. Najbrže ji ni manjkalo ljubezni, pač pa znanja.

In fantje — kako se včasih igrajo z zdravjem! Izzivači n. pr., ki hodijo v gostilne z noži! Marsikdo potem trpi in se tolče po glavi. Prepozno je...

Pamet je boljša kot žamet

Ozdraviti našo vas, našo deželo neznanja, škodljivih navad in boleznih, proti katerim ne pomagajo romanja, pač pa pamet, to naj bo naš skupni namen. Največkrat je resnica, da mora zdravnik skrbeti za tistega, ki sam ne zna skrbeti za svoje zdravje — ali pa tega ne more. To je pa drugo poglavje in tudi o tem se bomo še pomenili.

Žena podpira, kar se zdravja rodbine tiče, še več kot tri ogle pri hiši. Zato bo

prostor v tem delu »Grude« odprt in posvečen predvsem našim dekletom in ženam.

Zdravilna moč zelenjave

ZDRAVILNI ČAJ

Cele rastline dišeče vijolice očistimo in nad pečjo osušimo. Prav tako tudi pripravimo cele rastline cvetočih jagod. V gozdu nabere mo prvenec ali dišečo perlo (valdmajster), ki cvete v aprilu ali maju. — Istočasno natrgamo mlado robidovo (ostrogovo) listje. Največkrat nabere mo cvetočega lipovega cvetja. Vse te rastline skrbno osušimo in dobro posušimo. Shranimo jih v pločevinasti (plehnati) posodi, papirnati škatlji ali platneni vrečici. Pozimi prevremo v vodi primerno količino te mešanice in dobimo zelo zdravilen čaj. Kuhamo lahko tudi vsako posebej in sicer je čaj iz jagode dobro sredstvo proti prsnim katarjem in kašlju. Lipa zdravi prehlade in prsne bolezni (potenje). Robida je dobro sredstvo za čiščenje krvi. Prvenec omili bolečine v trebuhu in učinkuje pri prehladu. Ta čajna mešanica je dobra tudi za otroke. Zanje dodamo pol mleka in osladimo.

ČAJ IZ BREZOVEGA LISTJA

Brezov čaj je zelo zdravilen in najbolj vpliva na sečne (voda) organe in silno pospejuje ustvarjanje in izločenje seča (vode) iz človeškega telesa. Zato je zelo priporočljiv za vse, ki imajo vodenico in revmatizem.

KAKO PRIPRAVIMO ČAJ?

Brezovo listje natrgamo v zgodnji pomladi, ko je še popolnoma mlado. Letos je breza ozelelela šele sedaj, koncem aprila. Natrgano listje razprostremo na velike pole papirja ali kakršnokoli platno ali rjuho, dobre so tudi čiste deske. Tu ga počasi in oprezno sušimo na suhem in zračnem prostoru. Ko je popolnoma suho, da v roki šušti, ga shranimo v zračnih vrečicah iz organtina (redko platno) ali pa v

lepenkastih zavitkih. Za eno skodelico čaja vzamemo en ščepec (kolikor primeš enkrat s tremi prsti) listja, katerega polijemo z eno petino litra (dva deci) vrele vode. Nato ga pustimo nekoliko zavreti in ga odstavimo za eno do dve uri. Nato čaj odlijemo in najboljše je, da ga popijemo takoj. Ta čaj pijemo lahko med jedjo, naj bo hladen ali mlačen. Njegov okus je nekoliko grenak, zato ga lahko sladkamo s sladkorjem ali z medom.

ZDRAVILNE ZELENJAVE

Vsaka pametna gospodinja je že spoznala, kako veliko vrednost ima zelenjava tudi za naše zdravje. Glavnata solata n. pr. osvežuje in izborno vpliva pri zaprtju, ki je največkrat vzrok mnogih bolezni. To so predvsem kožni izpuščaji (mozolji), nervoznost, slaba prebava in tek. Delovanje ledvic, ki čistijo kri, podpira uživanje špinače, kakor tudi čebule, ki poživlja še posebej delovanje slabega želodca. Česenj pospešuje prebavo in odstranjuje iz črevesja vse nezdrave vsedline. Zelena (zeler) jako dobro vpliva na živce in zdravi revmati-

zem. Paradižniki in cvetača (karfijola) ter šparglji (beluši) čistijo kri in zdravijo slabokrvnost. Korenje, ki vsebuje veliko množino železa, bo zelo koristilo onim, ki so brez teka in še nervozni povrh. V Ameriki uživajo doječe matere mnogo surovega (ne kuhanega) korenja, da okrepe kri z železom in tako krepijo vplivajo na materino mleko — hrano otroka.

ŠPINAČA

Ta vrtna rastlina je zdravilna posebno za doraščajoče otroke in slabotne ljudi. Špinača vsebuje mnogo železa, ki je potrebno pri tvorbi krvi. Uživamo jo kot prikuho (zos). Dobro oprane liste špinače skuhamo v slani vodi, odcedimo, sesekljamo ter jo damo na prežganje. Zalijemo jo z vodo, pridenemo prav na drobno zrezanega česnja osolimo in predno jo damo na mizo, ji še dodamo par žlic kisle smetane. Dobro je tudi, če dodaš mleko. — Prav tako dobra in po vsebini redilnih snovi še boljše je tudi špinača, napravljena iz mladih kopriv. Pri nas vse premalo jemljemo od narave to, kar nam sama nudi. Koprive, pripravljene prav tako kakor vrtna špinača, ne zaostajajo niti po okusu za njo. S tem si prihranimo tudi prostor na vrtu, ker sejemo na tisto mesto, ki je namenjeno za špinačo, takrat, dokler so koprive še mlade, kaj drugega. Prav tako pa prihranimo tudi denar za seme, če si ga nismo v jeseni sami pripravili.

Peter Rupar:

Mreža bele groze

R o m a n

»Nekdo, ki ve,« se zasmejeta obe dekleti hkratu tako razposajeno, da Manica užaljeno obmolkne.

III.

V cerkvi in okrog nje se gneto romarji, po stopnicah ponujajo kramarji svojo drobnjavo. Vse je blagoslovljeno, pravijo, in vse kakor nalašč za odpustke. Tu so podobice in molki, križci in svetinjice, razglednice in druga drobnjava, s katero nemška in židovska industrija služi težke milijone. Vstopnina v nebesa je pa vendar tako vabljliva, da se ljudje pulijo zanjo. Vsakdo hoče ne le zase, ampak tudi za svoje dobiti vsaj neznaten spominek.

V cerkvi je vse kakor zamaknjeno. Na stotine ponižanih in potrthi src se v bojzani sklanja pred grozo neznane, pred močjo Večnega in prosi milosti, usmiljenja in pomoči. V žarkih barvah slika pridigar na leci božjo veličino, božjo jezo in božjo dobroto. Strašno je grmenje o grehu — in vsa srca se odpirajo in s skrbjo svetijo po najboljši skritih koticah, kje je skrita še kakšna pregreha.

Dekleta drhte. Ali je res vse tako grozno in strašno, da jim ni pomoči?

Fantje postajajo resni. Čemu so na svetu, če desno in levo preži samo greh nanje?

Starejši možaki poslušajo kakor kipi. Življenje jih je utrdilo, skovalo jih je in zjeklenilo. Besede tekajo na uho, v dušo ne najdejo odprtih vrat.

Ženske ihte. Ni jih strah le zase, še vse bolj so v skrbah za mladi rod. Kaj

Mi se dvigamo!

V današnjem času razrvanih razmer spoznava kmetijska mladina, da je njena rešitev v skupnosti in enotnosti in njena moč v lastni neodvisni organizaciji. Kmetijska mladina ne more slediti zastarelemu času, ko drug drugemu kopljejo grob, temveč uvidi potrebo po *skupnem nastopu vse slovenske kmetijske mladine v lastni neodvisni organizaciji*. V tej najde kmetijska mladina zatočišče, kjer se *prosta vsakih vplivov* izobrazuje in pripravlja za borbo, ki naj prinese kmetijskemu človeku *upoštevano*, mu vrne *čast in pravice*. Vedno je večji krog tovarišev, vedno številnejše so njihove vrste, ki spoznajo resnico, ki leži v preprostih besedah svoboda, upoštevanost, čast, pravice kmetijskemu človeku! Naša organizacija se širi, nova društva vstajajo! Novi tovariši in tovarišice stopajo v naše vrste, da z nesebičnim delom doprinesejo k uresničenju naših velikih ciljev v blagor naše skupnosti. V slogi in delu vstajamo!

bo z dušo Ančkino in Janezovo, kaj bo z Marjeto in Andrejem, kaj bo z vsemi mladimi debli in cvetkami, ki sanjajo povsod o soncu in ne vidijo kač, ki sikajo strup proti njim?

In v skrušenosti se upogibajo kolena. Kleče romajo ljudje okrog oltarja milosti, po kolenih drsajo vsi ti ubogi, izmučeni in zgarani ljudje.

Grivarica je zadovoljna in sama sebe vesela, ko ima leto za letom toliko uspeha. Nje se prav za prav ne dojmi več niti grožnja niti obljava; kajti Reza ve samo to, da jo je življenje ogojlo. Kje daleč v minulosti je že utonila njena mladost. Vse, kar je nekoč sanjala in upala, ko je v mesečini poslušala fantovsko petje, se je izprevrгло v sam pelin.

S kora odmeva:

»Ljuba mati v zarji zlati,
ti tolaži nam sree —«

ČRNELAVCI

Tudi v našem kraju smo ustanovili Društvo kmetijskih fantov in deklet Črnelavci - Veščica. Pri svojem delu smo naleteli na mnoge ovire izven nas, končno pa smo le imeli ustanovni sestanek, na katerem smo si izvolili pripravljalni odbor, ki naj izvede ob sodelovanju vsega članstva ustanovitev našega društva. Nič kaj lahko ni bilo naše delo, toda zaupamo v bodočnost, ki bo nagradila naše delo, da bo obrodilo stoteren sad. Vse za našo skupnost!

ST. JANŽ NA DOLENJSKEM

V jezo naših nasprotnikov bo z zelenečo se pomladjo zavihral nad našo vasjo zeleni prapor, pod katerim se bodo združili vsi kmetijski fantje in dekleta, ki hočemo pošteno delati za napredek naše vasi. Že koncem januarja smo imeli ustanovni sestanek, na katerem je bil izvoljen pripravljalni odbor. Dne 14. marca pa se je vršil ustanovni občni zbor, na katerem je bil izvoljen za predsednika društva tov. Milan

Vsa cerkev poje in glasovi se zlivajo v bučen val, ki poveže navzoče v eno samo razvneto celoto, Grivarice pa ne omami niti to navdušenje. Ko kleči ob steni, polni zahvalnih slik in spominskih daril, se njen pogled nehote dotakne male podobice v preprostem okvirju: na belem prtju je izvezeno rdeče srce, prebodeno z mečem. Iz srca kaplja kri, a iz krvi se razcvitajo rože. Spodaj je v neokretni pisavi izvezen napis:

MATERI MILOSTI V VELIKI

STISKI NESREČNA MATI R. G.

Grivarica se zdrzne. Dan in letnica jo spomni vseh bridko lepih dni, ki jih je preživljala tedaj, ko je prinesla to podobico Mariji v dar.

Kaj je že minilo let odtlej! Grivarica je bila tedaj brhko in vedro dekle. Nič ni vedela o življenju, nič hudega o svetu. Kamor se je ozrla, je sijalo son-

Majeen, podpredsednika tov. Mirko Prijatelj in Alojzija Strnad, tajnika Stanko Repše, blagajnika Henrik Zdešar. Že takoj na ustanovnem občnem zboru smo ustanovili pevski in godbeni odsek. Tovariši, mi smo trdni in odločni za skupno stvar.

SMARTNO OB DRETI

Kljub nasprotju in zaprekam smo sklicali 2. februarja t. l. v naši vasi Šmartno ob Dreti ustanovni sestanek kmetijskih fantov in deklet. Sestanka se je udeležilo prav lepo število fantov in deklet, ki so izrazili željo po ustanovitvi lastnega društva. Izvoljen je bil pripravljalni odbor, katerega predsednik je tov. Franc Remic, podpredsednik Mirko Levar, tajnica Zora Oblesčak, blagajnik Joža Glojek. Začeli smo z najboljšo voljo in jasnim načrtom: pokazati moč in delo naše kmetijske mladine.

VACE PRI LITIJI

Na Vačah smo imeli občni zbor našega društva 28. februarja t. l. Za predsednika je bil izvoljen tov. *Albin Kristan*; za tajnika tov. *Ivan Skafar*; za blagajničarko tov. *Kristanova*.

ce, kamor je stopila, je bilo polno cvetja okrog nje.

Doma je bila bajta polna revščine in otrok, toda Reza ni čutila siromaštva. V svežem zdravju je bila skromna in zadovoljna s tem, kar ji je nudilo življenje. Ko je nekoliko odrasla mladenčica za njo, je šla Reza služiti v trg, da bi olajšala življenje sebi in svojim.

Pri Kladarju je služila, bogatem tržkem gostilničarju, kjer se je shajala gospoda s sodnije in glavarstva. Za novo dekle so se radi ozirali mladi in priletni, gospodje iz pisaren, orožniki in celo godrnjavi birič Jokelj, ki se ga je Reza bala, ker je imel tako strašansko dolge brke in kapaste obrvi, kakor da služi samemu peklenskem hudiču. Imel pa je Jokelj sina, ki je bil ves gosposki in se je učil na visoki šoli za sodnika ali glavarja, če ne še za kaj več. Domov je prihajal samo na počitnice,

Kot delegat Zveze se je našega občnega zbora udeležil tajnik Zveze tov. *Hočevar*. Sklenili smo vsestransko poživiti društveno delo in doprinesti svoj delež k razmahu kmetijske misli.

LJUBEČNA

V nedeljo, dne 28. februarja t. l. je imelo naše društvo redni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik tovariš *Franc Orešnik*; namestnica tov. *Anica Naglič*; tajnik tov. *Franc Levec*; namestnica tov. *Francica Naglič*; blagajničarka tov. *Mici Naglič*; namestnik tov. *Rudolf Slokar* itd. Občni zbor je začrtal odboru smernice bodočega dela. Ustanovil se je na novo tudi pevski odsek.

SV. FLORIJAN

Pri Sv. Florijanu je imelo naše društvo v nedeljo 28. februarja t. l. svoj redni občni zbor, ki je bil polnoštevilno obiskan. Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik Zveze tov. *Kronovšek*, ki je zbranim tovarišem razložil pomen naše kmetско-mladinske organizacije in jih vzpodbudil k živahnemu delovanju. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik *Janez Grosek*; podpredsednica *Marija Lončarič*; v ostali odbor pa: *Fran Širec*, *Pepca Stojnšek*, *Avust Trampuš*, *Albert Širec*, *Terezija Fideršek*, *Matilda Grosek*, *Jakob Žerak*, *Anica Lipnik*. Nadzorni odbor pa je sledeč: *Štefan Dueman*, *Srečko Sekirnik*.

bil pa ni kar čisto nič podoben očetu. Kolikor je bil stari pregrčav in preoduren, vedno nejevoljen in godrnjav, toliko je bil Jokeljnov Mirt prebrhek in vesel, kakor da je ves svet ustvarjen samo zanj.

Kadar je bil doma, je tudi Mirt prihajal h Kladarju, a se ni dosti družil z gospodo. Kakor vrtavka se je rad sukala po kuhinji, dražil dekleta in pravil take vesele in čudovite dogodivščine, da so se mu morale vedno vse smejati. Rada ga je videla ne samo natakaraica, ampak tudi obe domači hčeri, ki sta se nekaterikrat sporekli zavoljo njega, Mirt pa se je najrajši smukal okrog Reze in jo je znal tako pogledati, da jo je kar počegetalo pri srcu.

Tako se je zgodilo, da je Mirt včasih skrivaj ostal v hiši, ko so gostje že vsi odšli in so bila vsa vrata zaklenjena in zapahnjena. Reza ga je skrila v svo-

V nedeljo 7. marca t. l. je imelo naše društvo redni občni zbor, ki je potekel v najlepšem redu in disciplini.

Vsi funkcionarji so storili svojo dolžnost in podali izéprna poročila. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika tov. *Janez Zajc*; za podpredsednika tov. *Jože Zupančič*; za tajnika tov. *Ivan Dovč*; za blagajnika tov. *Franc Hromc* itd. Ustanovili pa so se še dramatski, veselični in propagandni odsek.

SV. BOLFENK

7. redni občni zbor našega društva se je vršil dne 7. marca v Narodni hranilnici in posojilnici. Bil je dobro obiskan. Iz poročil je razvidno, da je imelo društvo v preteklem letu 9 sej, 7 sestankov, 3 igre, 2 izleta, 5 predavanj, kmetski praznik s tekmo koscev, dirko in srečolovom. Udeleževalo se je tudi drugih tovariških prireditiv. Delovali so dramatski, ženski in kolesarski odsek, a na novo se je ustanovil strokovno-gospodarski odsek. V odbor so bili izvoljeni tovariši in tovarišice: *Joško Tomazič*, predsednik; *Franc Mlinarič*, popredsednik; *Micika Zorjan*, načelnica ženskega odseka; *Ivan Štampar*, tajnik in *Matija Curin*, blagajnik. Imamo tudi knjižnico. Kljub oviram, ki se nam stavijo, delamo neustrašno naprej!

jo belo kamrico in poslušala njegove sladke besede kakor nekda v otroških dneh šumenje gozda, ko je v poletni vročini nabirala jagode. In ko se je Mirt s počitnic vračal v mesto, je bila Reza vsa objokana in potrta.

Živ krst ni vedel nič o njuni ljubezni; kajti Mirt je želel, da ostane vse skrito in samo med njima. Iz mesta ji je skraja pisal dolga pisma, polna lepih besedi in sladkih obljub, da je bila Reza kar omotična, ko se je opajala in naslajala ob njih.

Za božič je prišel zopet na počitnice in tedaj mu je zaupala, kako je z njo. Mirt je prebledel:

»Ali si komu kaj omenila?«

»Nikomur —«

»Molči o tem, če hočeš sebi in meni prav —« jo je pobožal Mirt po licih in laseh ter ji naslikal življenje, ki mu gresta naproti. Samo letos še, samo teh

Letošnji občni zbor se je vršil 7. marca t. l. Poročila še nismo prejeli.

HAJDINA

V nedeljo 14. marca t. l. je imelo naše društvo II. redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Po izéprnih poročilih o delovanju v pretekli poslovni dobi, dobi stari odbor *razrečnico* s pohvalo. Novi odbor pa je sledeč: predsednik *Jurij Cestnik*; podpredsednik *Alojzij Neubauer*, tajnica *Ida Ogrizek*; blagajnik *Alojzij Fridl*. Ostali odbor je ostal skoro nespremenjen.

nekaj mesecev, da bodo izpiti v kraju, potem bo Mirt zares gospod in si vzame Rezo — Zinka ji je rekel Mirt — k sebi za gospo, resnično gospo, kakršna je sodnikova ali glavarjeva.

Reza mu je obljubila in ni nikoli prelomila besede. V smrt bi šla zanj, tako ga je imela rada, v pismih pa, ki jih je v dolgih presledkih še nekaj prejela po božiču, ni bilo več nekdanje toplote in tudi ne lepote nekdanjih sanj. Tedaj je Reza zaslutila, da je neovrgljivo odločena njena usoda. Z vedno bolj kruto jasnostjo je spoznala, kaj jo čaka. Ko se ji je približal čas, je morala domov. Od nikoder ni bilo več prijaznega pogleda, od nikoder prisrčne besede. Kakor da je najhujši izmeček, so jo povsod obkladali s psovskami in grdimi, spolzkimi imeni.

(Dalje prihodnjič)

Uredništvo obvešča

Brana: Na Tvoj dopis Ti v kratkem odgovorim v pismu in bom skušal, dati Ti vse željene nasvete in navodila. Vsekakor se mi zdi, da nisi brez daru, težave v začetku pa naj Te nikar ne plašijo! Pošlji kaj stihov! Pozdravljena in lepa hvala za tvoje prizadevanje v korist »Grude«!

J. U. M. p.: Tudi tvoj članek je moral izostati za prihodnjo številko. Pa še pošlji kaj!

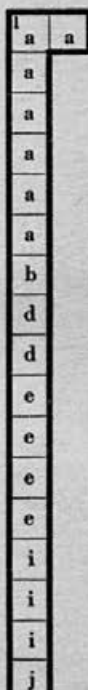
R. M. L. p.: Tvoj članek objavimo prihodnjič! Pošlji še kaj in upoštevaj splošne razmere in potrebe naše vasi.

T. S.: En članek smo priobčili, drugi pride na vrsto ob priliki.

Vsem ostalim sotrudnikom: Pišite o vsem, kar zanima in teži naše ljudi, skušajte najti krivdo in krivce težkega stanja in pokazati izhod iz njega. Vse pa jedrnatno, preprosto, kratko in živahno!

Za prosti čas, naj pride smeh v vas

Lopata

Črke je treba razporediti tako, da dobiš

navpično:

1. ime voditelja bolgarskih kmetov

vodoravno:

1. ploskovno mero
2. versko opravilo
3. zdravilo za nagajivce
4. del obleke
5. čutilo

Rešitev je treba poslati uredništvu »Grude« do 20. maja. Dva izžrebana rešilca dobita nagrado v obliki knjige.

IZ ODVETNISKE PRAKSE

Mrčun: »Dolga leta sem se pravdal radi te le hiše, končno sem pa vendarle dobil pravdo.«
Kopač: »In sedaj se boš seveda takoj vselil vanjo?«

Mrčun: »Da, moj odvetnik mi jo je dal v najem in še celo proti zmerni najemnini...«

DRAGO PREMISLJEVANJE

V računski knjigi nekega odvetnika je bilo napisano tole: Ponoči se prebudil in premišljal dve uri o tožbi Jaka Krevljeta: znaša Din 200.—.

PIJANČEK SAM S SEBOJ

»Preteklo nedeljo je gospod župnik pridiagal, da je zganje naš najhujši sovražnik, danes pa je spet povedal, da moramo svoje sovražnike ljubiti. Kaj naj si potem izberem? Boljše je ljubiti — kot pa sovražiti.«

V ŠOLI

Učitelj: »Čebela te je picila, praviš, Jožek? Kam pa?«

Jožek: »Oh, gospod učitelj, tega ne morem povedati.«

Učitelj: »No, če ne moreš povedati, pa sedi.«
Jožek: »Tudi sedeti ne morem.«

MEŠČANI V TRAMVAJU

V tramvaj stopi »milostljiva«, vsa našminhana in pobarvana. Vljuden meščan ji ponudi svoj prostor rekoč:

»Izvolite sesti, milostljiva.«

»Milostljiva« se obregne: »Hvala, ne sedam na tople sedeže!«

Meščan: »Oprostite, zaradi vas vendar ne morem nositi ledu v hlačah.«

ZAVIDANJA VREDEN

Klepetač: »Kaj praviš o lepi gospe Bunkovi?«

Blebetač: »Njen mož je zavidanja vreden.«

Klepetač: »Kaj pa blebečeš, saj gospod Bunko je vendar že dve leti v grobu.«

Blebetač: »No, prav zaradi tega.«

Kmetijski hranilni in posojilni dom

Telefon številka 28-47

VLJUBLJANI

Brzjavni: »Kmetiskidom«

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun poštno hranilnice številka 14.257

RAČUN PRI NARODNI BANKI

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4% do 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice

Daje kratkoročna posojila

Izvršuje ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!